

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Omgevingseffectrapportage

Omgevingsvisie gemeente Vijfheerenlanden

projectnummer 0472188
definitief
8 december 2021

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Omgevingseffectrapportage

Omgevingsvisie gemeente Vijfheerenlanden

projectnummer 0472188

definitief
8 december 2021

Auteurs

W.J. Daggenvoorde
L.T. Runia
H.W. Lindeboom

Opdrachtgever

Gemeente Vijfheerenlanden
Postbus 11
4140 AA Leerdam

datum	beschrijving	vrijgave
8 december 2021	definitief	J.J. Verhoeven

Veel voorkomende begrippen

In dit rapport worden enkele woorden en afkortingen veelvuldig gebruikt. In het onderstaande overzicht zijn deze veelgebruikte woorden en afkortingen kort toegelicht.

Afkortingen en begrippen

MER	het milieueffectrapport, een onderzoeksrapport waarin de effecten van het planvoornemen in beeld worden gebracht
m.e.r.-procedure	de procedure waarbinnen het milieueffectrapport opgesteld wordt
plan-m.e.r.	de procedure waarbinnen het milieueffectrapport voor plannen opgesteld wordt
OER	het omgevingseffectrapport, een OER geeft een ruimere invulling aan het milieueffectrapport, door meerdere onderwerpen die ruimtelijk relevant zijn, mee te wegen.
o.e.r.-procedure	de procedure waarbinnen het omgevingseffectrapport opgesteld wordt
NRD	de notitie reikwijdte en detailniveau, een notitie waarin de onderzoeksagenda voor het MER is beschreven
omgevingsvisie	een integrale langetermijnvisie van een bestuursorgaan voor de hele fysieke leefomgeving en haar grondgebied
planvoornemen	datgene, wat de initiatiefnemer wil realiseren, in dit geval de voorgenomen ontwikkelingen, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied van Vijfheerenlanden
referentiesituatie	de huidige situatie aangevuld met autonome ontwikkelingen tot 2040
autonome ontwikkeling	ontwikkeling die onafhankelijk, zonder vaststelling van de omgevingsvisie Vijfheerenlanden, plaats zal vinden en waarover een definitief besluit is genomen
plangebied	het gebied waarop het voornemen rechtstreeks betrekking heeft
studiegebied	het gebied waarbinnen als gevolg van het voornemen effecten kunnen optreden. Het studiegebied kan groter zijn dan het plangebied en kan per aspect verschillen
alternatieven	de mogelijke 'manieren' waarop het voornemen kan worden gerealiseerd
varianten	kleine variaties binnen een alternatief
vka	het voorkeursalternatief: de ambities, opgaven en ruimtelijke ontwikkelingen die door de initiatiefnemer worden geprefereerd.

Inhoudsopgave

Blz.

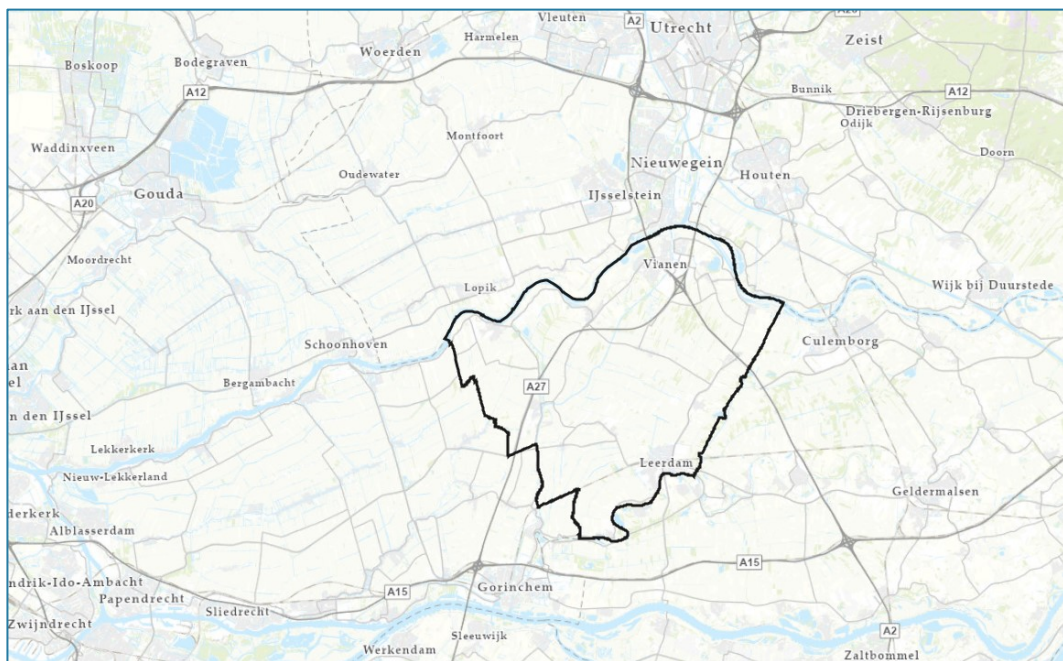
Veel voorkomende begrippen	1
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Omgevingseffectrapport (OER) bij Omgevingsvisie	2
1.3 Notitie Reikwijdte en Detailniveau	3
1.4 Publicatie en inspraak	3
1.5 Leeswijzer	4
2 Kenschets van de gemeente	5
2.1 De gemeente Vijfheerenlanden	5
2.2 Gebiedstypen	7
3 Omgevingsvisie Vijfheerenlanden	8
3.1 Wat is een omgevingsvisie?	8
3.2 Proces naar de omgevingsvisie	8
3.3 Opgaven voor de gemeente	10
3.3.1 Inleiding	10
3.3.2 Energie	10
3.3.3 Wonen	11
3.3.4 Werken	12
3.3.5 Mobiliteit	13
3.3.6 Groen, water en landschap	14
4 Rol en aanpak van het OER	15
4.1 De rol van het OER bij de omgevingsvisie	15
4.2 De vraagstukken en de aanpak	15
4.3 Staat van de fysieke leefomgeving	17
4.4 Impactbeoordeling	18
4.4.1 Effectbeoordeling alternatieven	18
4.4.2 Effecten van de locaties voor windenergie	19
4.4.3 Effectbeoordeling voorkeursalternatief	19
4.5 Monitoring en evaluatie	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Omgevingswet zal naar verwachting op 1 juli 2022 in werking treden. De omgevingsvisie is één van de kerninstrumenten binnen de Omgevingswet. De omgevingsvisie is een strategisch instrument en bevat de visie en het langetermijnbeleid van de gemeente over de maatschappelijke opgaven binnen de fysieke leefomgeving.

De gemeente Vijfheerenlanden (zie [Figuur 1-1](#)) is gestart met het opstellen van de omgevingsvisie. In de komende vijftien - twintig jaar staat de gemeente Vijfheerenlanden voor een aantal belangrijke en complexe opgaven die zij wil realiseren binnen het gemeentelijk grondgebied. Deze opgaven worden gevormd door mondiale ontwikkelingen zoals klimaatverandering en landelijke ontwikkelingen zoals het grote tekort aan woningen en de vele aspecten die hiermee samenhangen. Daarnaast zijn er ook ontwikkelingen op regionaal en gemeentelijk niveau. Een belangrijk onderdeel is de opgave met betrekking tot de energietransitie en meer specifiek de doorwerking van de afspraken die in de Regionale Energie Strategie (RES 1.0 U16) zijn gemaakt voor het opwekken van duurzame elektriciteit.

Figuur 1-1: Ligging van de gemeente Vijfheerenlanden.

Omdat de Omgevingsvisie Vijfheerenlanden kaders stelt aan toekomstige ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor het milieu, doorloopt de gemeente de procedure van de milieueffectrapportage. De eerste formele stap in deze procedure is deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In deze notitie wordt de onderzoeksanpak beschreven om het belang van de fysieke leefomgeving mee te wegen bij het opstellen van de omgevingsvisie.

1.2 Omgevingseffectrapport (OER) bij Omgevingsvisie

Wat is een milieu- of omgevingseffectrapport?

Een milieueffectrapport laat de milieugevolgen van een plan of project zien, in dit geval van de omgevingsvisie Vijfheerenlanden. Een omgevingseffectrapport (OER) geeft een ruimere invulling aan het milieueffectrapport, door meerdere onderwerpen die ruimtelijk relevant zijn, mee te wegen. Het gaat dus niet alleen om onderzoek naar de traditionele milieueffecten (verkeer, geluid, water, natuur, landschap, etc.), maar ook onderzoek naar effecten op thema's als leefbaarheid, inclusiviteit, werkgelegenheid, gezonde leefstijl en circulariteit.

In de omgevingsvisie Vijfheerenlanden worden de ruimtelijke ontwikkelingen opgenomen voor de komende vijftien-twintig jaar. Ook worden ambities opgenomen voor de fysieke leefomgeving over gezondheid, duurzaamheid en veiligheid. Het OER laat zien of er voor alle ontwikkelingen en ambities voldoende ruimte is en toont op hoofdlijnen wat de (milieu)effecten zijn. Ook wordt inzicht gegeven in strijdigheid tussen doelen en ambities. In het OER wordt onderzocht of hetzelfde doel ook bereikt kan worden met minder (milieu)effecten, door een objectieve analyse van meerdere beleidsopties.

Waarom een o.e.r.?

In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat kaderstellende plannen voor (mogelijk) m.e.r.-plichtige activiteiten de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.)¹ doorlopen moet worden. Het doel van de m.e.r. is het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming mee te nemen. De omgevingsvisie is kaderstellend voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten, zoals stedelijke ontwikkelingsprojecten. Er is daarom sprake van een plan-m.e.r.-plicht voor de omgevingsvisie. Daarnaast kan op voorhand niet worden uitgesloten dat de ontwikkelingen binnen de omgevingsvisie (bijvoorbeeld door stikstofdepositie of recreatiedruk) niet tot significante gevolgen leiden voor Natura 2000-gebieden. Hierdoor is een passende beoordeling nodig. Daarom is ook sprake van een plan-m.e.r.-plicht voor de omgevingsvisie.

Voor de omgevingsvisie Vijfheerenlanden wordt gekozen voor het opstellen van een omgevings-effectrapport om aan de m.e.r.-plicht te voldoen. In het OER worden de gevolgen van keuzes voor de gehele fysieke leefomgeving onderzocht, in plaats van enkel de gevolgen voor het milieu. Dit sluit beter aan bij de reikwijdte van de omgevingsvisie. Er wordt daarom gesproken over een o.e.r.-procedure in plaats van een m.e.r.-procedure.

Plan-m.e.r.-onderzoek naar windlocaties koppelen aan de o.e.r. bij Omgevingsvisie

De raad van de gemeente Vijfheerenlanden heeft op 30 september 2021 besloten dat de zoekgebieden voor windenergie uit de Regionale Energie Strategie (RES), zowel de kansrijke en minder kansrijke, nader worden onderzocht in een plan-m.e.r. Omdat energie ook één van de opgaves is voor de omgevingsvisies en omdat de (mogelijke) keuze van locaties voor windenergie impact kan hebben op de leefomgeving en ruimtelijk relevant is, wordt het plan-m.e.r. voor de windlocaties in samenhang uitgevoerd met de o.e.r. voor de omgevingsvisie. In het OER bij de omgevingsvisie wordt daarom verdiepend onderzoek gedaan naar de veertien mogelijke locaties voor het opwekken van energie uit wind. De aanpak die hierbij wordt gevolgd is beschreven in hoofdstuk 4.

¹ Het is gebruikelijk de afkortingen (de) m.e.r. en (het) MER te gebruiken. De afkorting m.e.r. met kleine letters en puntjes ertussen staat voor de volledige procedure, de milieueffectrapportage. MER met hoofdletters, zonder puntjes staat voor het milieueffectrapport, het rapport dat hierbij opgesteld wordt. In deze m.e.r.-procedure bij de omgevingsvisie Vijfheerenlanden wordt gesproken over een o.e.r. (de procedure van de omgevingseffectrapportage) en een OER (het omgevings-effectrapport). Aan het begin van dit rapport is dit in de gebruikte afkortingen en begrippen ook toegelicht.

Dit OER-onderzoek wordt dus gedaan voor het voorgenomen beleid van de omgevingsvisie, waar het thema energie onderdeel van is. In verband met de vastgestelde RES 1.0 U16 wordt specifiek voor de veertien mogelijke locaties voor windenergie verdiepend onderzoek uitgevoerd.

1.3 Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De start van de o.e.r.-procedure wordt bekend gemaakt met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Met deze NRD maakt de gemeente bekend dat zij de o.e.r.-procedure doorloopt. De NRD beschrijft op hoofdlijnen wat er in de o.e.r. wordt onderzocht (reikwijdte) en op welke wijze dit onderzoek uitgevoerd wordt (detailniveau).

Reikwijdte

De reikwijdte van de o.e.r. kan gezien worden als de afbakening van het onderzoek. Welke thema's/onderwerpen worden meegenomen in de o.e.r.? De o.e.r. sluit hierbij aan bij de omgevingsvisie. De thema's die in de omgevingsvisie opgenomen worden, krijgen ook een plaats in de o.e.r..

Detailniveau

Het detailniveau zegt iets over de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd wordt. Ook hiervoor geldt dat de o.e.r. aansluit bij het detailniveau van de omgevingsvisie.

1.4 Publicatie en inspraak

De m.e.r. kent de volgende procedurestappen, deze gelden ook voor de o.e.r.:

Figuur 1-2: Procedurestappen o.e.r.

Bij de start van de o.e.r.-procedure vindt inspraak plaats en worden adviezen ingewonnen. Deze NRD wordt na vrijgave door het College B&W ter inzage gelegd van 13 januari tot en met 24 februari 2022. Gedurende deze periode kan iedereen die dat wil zijn reactie geven op de voorgenomen reikwijdte en detailniveau van het OER. Ook wordt op basis van de NRD een advies gevraagd aan de overlegpartners van de gemeente, zoals buurgemeenten en het waterschap.

De reacties en adviezen worden gebruikt bij het opstellen van het OER. De uiteindelijke beleidskeuzes die landen in de ontwerp-omgevingsvisie worden eerst afgestemd met de gemeenteraad, waarna deze vervolgens op milieueffecten worden beoordeeld in het OER (zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting op de onderzoeksmethodiek van het OER). Het OER wordt als bijlage bij de ontwerp-omgevingsvisie na vrijgave door het College B&W ter inzage gelegd. Opnieuw kan iedereen die dat wil tijdens deze terinzagelegging een reactie geven. De partijen die benaderd zijn voor een reactie op de NRD worden ook benaderd om een reactie te geven op de ontwerp-omgevingsvisie en het OER. Daarnaast geeft in deze fase de Commissie voor de milieueffectrapportage een toetsingsadvies over het OER. Hiermee wordt de o.e.r.-procedure afgerond. De resultaten van de terinzagelegging worden door de gemeenteraad bij de vaststelling van de omgevingsvisie betrokken.

1.5 Leeswijzer

Deze NRD bestaat uit vier hoofdstukken:

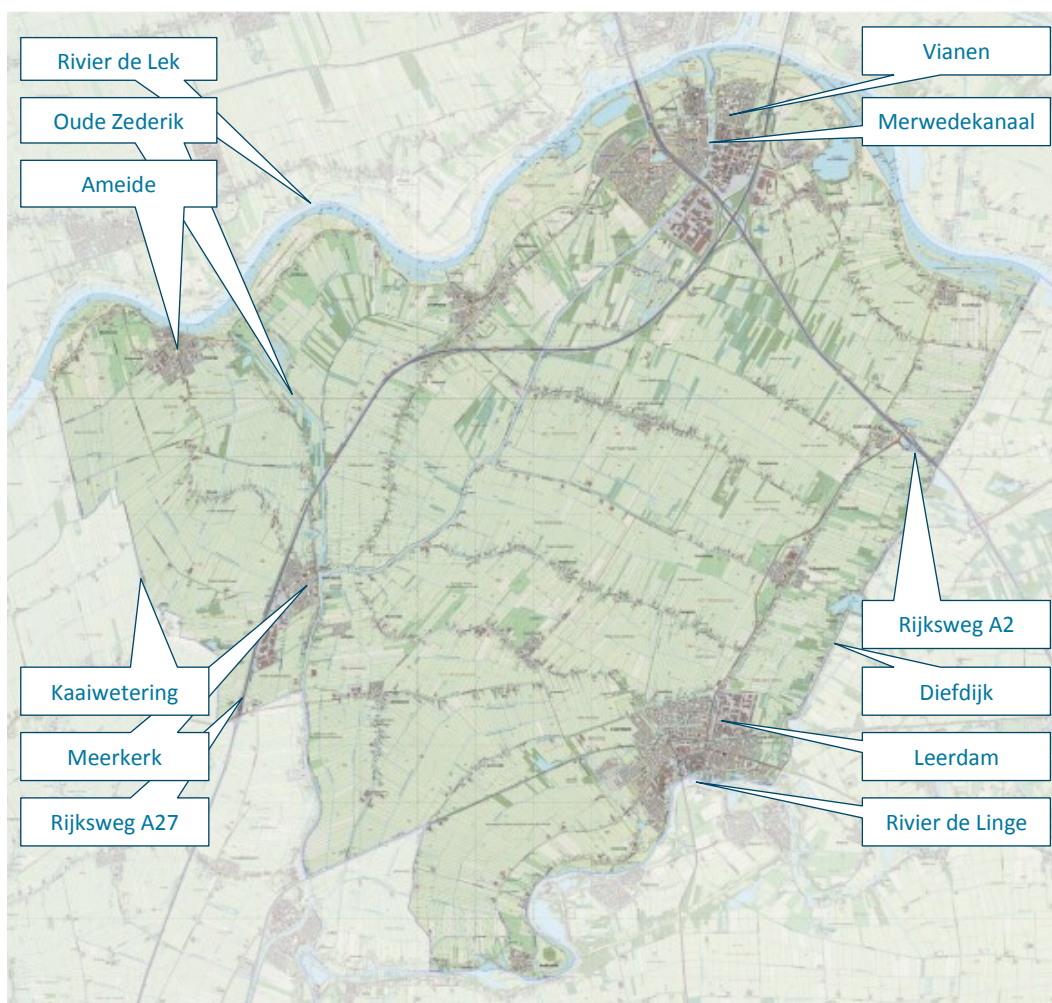
- Hoofdstuk 2 omvat een kenschets van de gemeente;
- In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de omgevingsvisie van de gemeente Vijfheerenlanden. Hoe loopt het proces om tot de visie te komen en welke inhoudelijke opgaven worden in de omgevingsvisie uitgewerkt?
- Tot slot wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de onderzoeksmethodiek die wordt toegepast in het OER. In dit hoofdstuk komen zowel de onderzoeksstappen, het beoordelingskader en de te onderzoeken alternatieven/varianten aan de orde.

2 Kenschets van de gemeente

2.1 De gemeente Vijfheerenlanden

Gemeentegrenzen en aantal inwoners

De gemeente Vijfheerenlanden, gelegen in de provincie Utrecht, ligt tussen de rivieren de Lek en de Linge. In het westen wordt gemeente begrensd door de Kaaiwetering en in het oosten door de Diefdijk. Met een oppervlakte van 153 km² is Vijfheerenlanden de grootste gemeente van de provincie Utrecht

Figuur 2-1: Toponiemen Vijfheerenlanden (bron ondergrond: gemeente Vijfheerenlanden).

De gemeente Vijfheerenlanden bestaat sinds 1 januari 2019. Het is een samenvoeging van de voormalige gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik. De naam komt van het streek- en polderlandschap 'Vijfheerenlanden'. De oorsprong van deze naam is te vinden in de acties van vijf heren: Van Arkel, Ter Leede, Hagestein, Everdingen en Vianen. Deze heren namen in 1284 samen maatregelen tegen de wateroverlast uit de Gelderse Betuwe door de aanleg van de Diefdijk.

De Vijfheerenlanden heeft 57.829 inwoners (CBS, 2021) en kent drie stadjes, dertien dorpen en vele buurtschappen. Deze hebben een rijke en lange geschiedenis. Ameide is de kleinste stad van de gemeente en kreeg in 1277 stadsrechten. Vianen volgde in 1336 en Leerdam kreeg deze rechten in 1382. Vianen en Leerdam vormen de grootste kernen van deze gemeente.

Figuur 2-2: Impressies twee grootste kernen Vianen en Leerdam (bron: gemeente Vijfheerenlanden).

Geomorfologie en landschap

De Vijfheerenlanden vormt een overgangsgebied tussen het veengebied van West-Nederland en het oostelijk rivierengebied. Het is een mix van vijf oost-west lopende stroomruggen met klei-op-veen gebieden daartussen, omgeven door oeverwallen van de Lek en de Linge en van kleinere veenstroompjes als de Laak (Lakerveld) en de Lede (Leerbroek). Op deze stevige en zandige stroomruggen kwamen de eerste bewoners, grofweg tussen de vijfde en tiende eeuw.

De gemeente, gelegen in de periferie van het Groene Hart, bestaat uit verschillende landschappen en kernen. Het gebied kenmerkt zich met name door het rivierenlandschap en veenweidelandschap met veel groen en open ruimte. De bebouwing is geconcentreerd in de kernen, alsook verspreid door het gebied in lintbebouwing. Twee snelwegen (A2 en A27) doorkuizen het gebied.

Figuur 2-3: Impressies rivierenlandschap en veenweidelandschap Vijfheerenlanden (bron: gemeente Vijfheerenlanden).

Bereikbaarheid

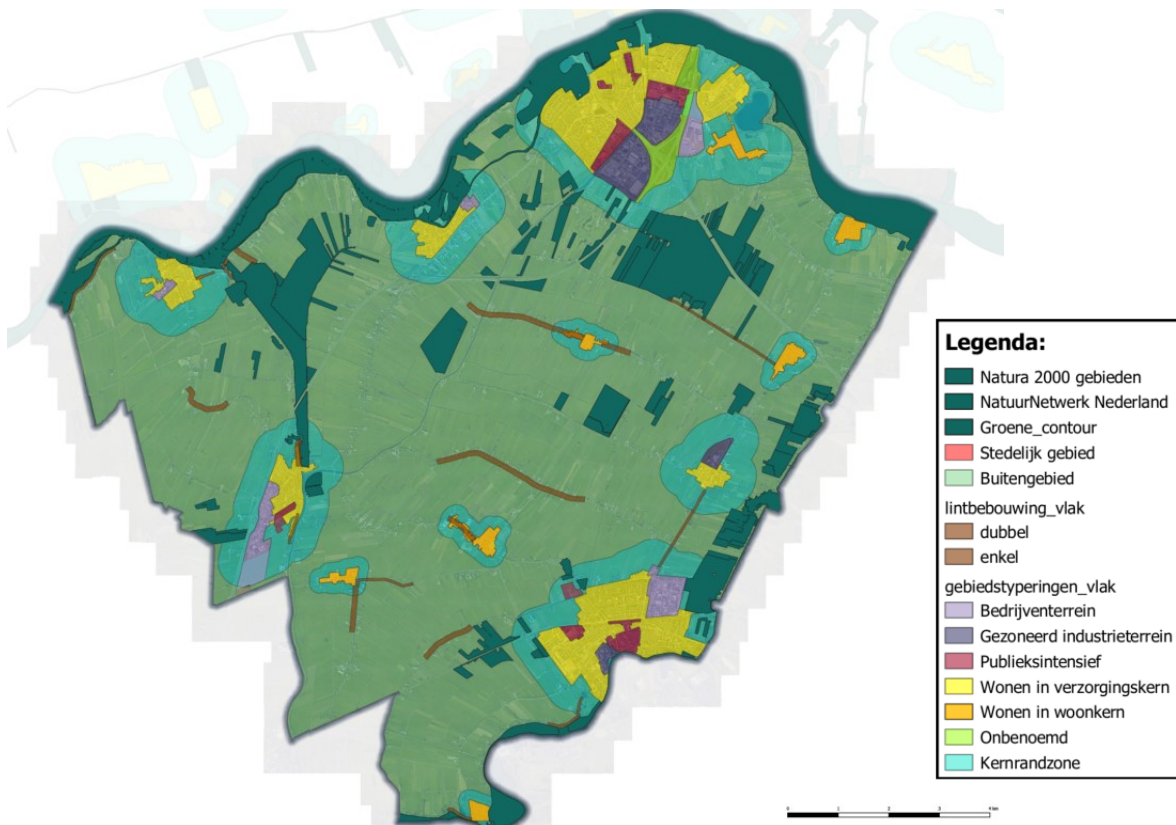
De Vijfheerenlanden wordt primair ontsloten door de autosnelwegen A2, A15 en A27. Hierdoor is de gemeente strategisch gelegen tussen Utrecht, Breda en Gorinchem. Het openbaar vervoer wordt door verschillende buslijnen verzorgd, onder meer in de richting van Gorinchem, Culemborg, Utrecht, Oosterhout, Breda en Rotterdam. In Vianen is een groot regionaal busstation te vinden. Leerdam is gelegen aan de Merwedelingelijn, de spoorlijn tussen Geldermalsen en Dordrecht.

2.2 Gebiedstypen

Aan de hand van ruimtelijk functionele kenmerken is de gemeente ingedeeld in negen gebiedstypen. In Tabel 2-1 zijn de gebiedstypen opgenomen en is een beschrijving van de ligging gegeven. Figuur 2-4 toont de ligging van de gebiedstypen in Vijfheerenlanden.

Tabel 2-1: De verschillende gebiedstypen in de gemeente.

Gebiedstype	Ligging
Beschermde natuur	De Natura 2000, NNN gebieden (incl. groene contourgebieden).
Buitengebied	Het buitengebied, m.u.v. de kernrandzone, beschermde natuur en de lintbebouwing.
Lintbebouwing	In het buitengebied, met inbegrip van buurtschappen.
Werklandschap (bedrijventerrein)	De werklandschappen Meerkerk Zuid, Gaasperwaard in Vianen, Nieuw Schaik in Leerdam en daarnaast kleinere bedrijven clusters zoals in Ameide en Lexmond.
Gezoneerd industrieterrein	De industrieterreinen De Biezen en De Hagen in Vianen, het terrein van de Glasfabriek in Leerdam en de Kaasfabriek in Schoonrewoerd zijn gezoneerde industrieterreinen.
Publieksintensief	Het centrum van Leerdam en Vianen. Daarnaast gebieden verspreid over de gemeente waar veel mensen samenkomen, zoals gebieden met veel detailhandel en scholengemeenschappen.
Wonen in verzorgingskernen	De woonwijken in Leerdam, Vianen, Hoef en Haag, Meerkerk, Ameide, Lexmond en Schoonrewoerd. Ook clusters van bedrijven en gemengd gebied (wonen en werken) vallen hier onder.
Wonen in woonkernen	De kernen Leerbroek, Hagestein, Everdingen, Nieuwland, Oosterwijk, Kedichem, Hei- en Boeicop, Zijderveld, Tienhoven aan de Lek.
Kernrandzone	Zone rondom alle kernen (met uitzondering van het aan de Lek gelegen Tienhoven aan de Lek).

Figuur 2-4: De gebiedstypen in de gemeente Vijfheerenlanden.

3 Omgevingsvisie Vijfheerenlanden

3.1 Wat is een omgevingsvisie?

Een omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie(s) en thematische visies en beleidsplannen. In veel gemeenten of provincies zijn structuurvisies gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een omgevingsvisie heeft echter betrekking op alle aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet. De integrale benadering betekent ook dat een omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen.

De omgevingsvisie in de Omgevingswet

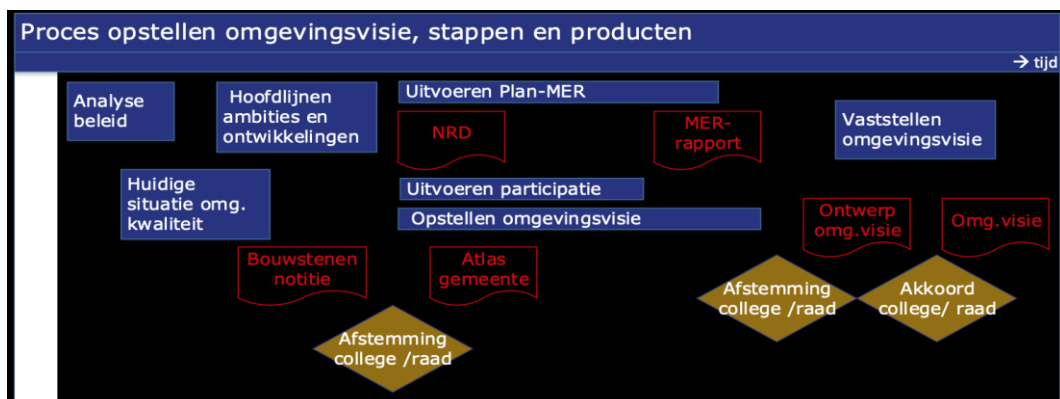
Volgens de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

3.2 Proces naar de omgevingsvisie

In het Plan van aanpak omgevingsvisie Vijfheerenlanden (vastgesteld door het College B&W op 16 juni 2020) is beschreven welke stappen worden doorlopen om tot de omgevingsvisie te komen. Dit betreffen:

1. Analyse beleid fysieke leefomgeving;
2. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
3. Uit stappen 1 en 2 volgen de hoofdlijnen ambities en ontwikkelingen (vijf opgaven), weergegeven in de bouwstenennotitie d.d. 8 juli 2021;
4. College en raad informeren en betrekken;
5. Participatie vormgeven en uitvoeren milieueffectrapportage (hier aangeduid als o.e.r.);
6. Opgaven prioriteren en toekomstagenda bepalen;
7. Omgevingsvisie vaststellen.

Figuur 3-1: Het proces richting de omgevingsvisie (bron: bouwstenennotitie, geactualiseerd in 2021).

Beleidsanalyse

Stap 1 is reeds uitgevoerd: een analyse van het lokale, regionale en provinciale beleid. Hierbij zijn ook de beleidsstukken meegenomen die op dat moment nog in ontwikkeling waren. Daarnaast zijn het Integraal Ruimtelijk Perspectief U10 (IRP), de RES 1.0 U16 en de Provinciale omgevingsvisie (POVI) belangrijke kaders voor de omgevingsvisie. Het gemeentebestuur is veelal nog sectoraal van aard, waar de omgevingsvisie een integrale benadering zoekt.

Gemeentatlas en bouwstenennotitie

Stap 2, de analyse van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, heeft ook plaats gevonden. De informatie over het huidige beleid en de huidige staat van de leefomgeving wordt nog vertaald naar de gemeentatlas. Er is al wel een bouwstenennotitie vastgesteld door de gemeenteraad (op 8 juli 2021). In de notitie zijn de bouwstenen en uitgangspunten van de omgevingsvisie beschreven, vertaald in vijf opgaven (zie paragraaf 3.3). Deze bouwstenen geven dus richting aan de nog op te stellen omgevingsvisie.

Participatie

Participatie is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet. De Omgevingswet eist dat de omgevingsvisie onderwerp van participatie is en dat de gemeente ook verslag doet van de manier waarop de inbreng uit de participatie wordt verwerkt in de (ontwerp) Omgevingsvisie. De gemeente Vijfheerenlanden heeft een Startdocument participatie opgesteld waarin is beschreven welke participatie en inspraak bij de omgevingsvisie wordt nagestreefd. Deze is opgenomen als hoofdstuk 6 in de bouwstenennotitie. In het kader van het verdiepend onderzoek naar de veertien mogelijke windlocaties krijgen de inwoners een participatiegelegenheid om aan de hand van de onderzoeksresultaten hun wegingsvoorkeuren aan te geven.

Uitvoeren milieueffectrapportage

Zoals in hoofdstuk 1 is beschreven wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Vanwege het integrale karakter gaat het in dit geval om de procedure voor een omgevingseffectrapportage (o.e.r.). Deze NRD is de start van de o.e.r.-procedure. Het opstellen van het Omgevingseffectrapport (OER) loopt parallel aan het opstellen van de omgevingsvisie. De ontwerp-omgevingsvisie en het OER komen gezamenlijk ter inzage te liggen.

In het OER worden aanbevelingen gegeven om de ambities en doelstellingen uit de omgevingsvisie concreter te maken. Hierdoor ontstaat inzicht in de haalbaarheid van de visie en de kansen en risico's die de visie met zich meebrengt. Doordat het OER en de omgevingsvisie gelijktijdig worden opgesteld kunnen de inzichten uit het OER tijdig worden verwerkt in de omgevingsvisie.

Opgaven prioriteren en toekomstagenda bepalen en vaststellen omgevingsvisie

Gelijktijdig met de uitvoering van de o.e.r. worden opgaven geprioriteerd, met behulp van de resultaten van de participatie en de (tussen)resultaten van het OER. De geprioriteerde opgaven, uitgewerkt in een toekomstagenda, maken onderdeel uit van de ontwerp-omgevingsvisie. De uiteindelijke beleidskeuzes worden afgestemd met de gemeenteraad voordat deze worden vastgelegd in de ontwerp-omgevingsvisie. De ontwerp-omgevingsvisie wordt met het OER ter inzage gelegd. Op basis van de terinzagelegging vindt een finetuning van de omgevingsvisie plaats, waarna deze wordt voorgelegd aan de gemeenteraad voor vaststelling.

3.3 Opgaven voor de gemeente

3.3.1 Inleiding

Zoals in hoofdstuk 1 beschreven is, staat de gemeente Vijfheerenlanden in de komende 15-20 jaar voor een aantal belangrijke opgaven die zij moet of wil realiseren. Het gaat om opgaven gevormd door mondiale ontwikkelingen zoals klimaatverandering, landelijke ontwikkelingen zoals de grote woningbouwopgave en ontwikkelingen op gemeentelijk niveau. Daarbij is het ook van belang welke ideeën en ambities de gemeente heeft over wat voor gemeente ze wil zijn voor haar inwoners en ondernemers. Deze ideeën en ambities zijn (onder andere) beschreven in het coalitieakkoord en in de strategische visie 'De juiste balans voor het goede leven'. Op lokaal niveau leidt dit alles tot beleidskeuzes die de komende decennia gevolgen hebben voor het grondgebied (de fysieke leefomgeving) van Vijfheerenlanden.

In de Omgevingsvisie worden de gemeentelijke beleidskeuzes vastgelegd. Niettemin zijn de Nationale en Provinciale Omgevingsvisie, alsmede de Provinciale Verordening als kaders en voor de integrale samenhang van beleid relevant. Ook de Regionale programma's en Strategieën, zoals het Provinciaal Programma Wonen en Werken van de provincie Utrecht, het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) van de regio U10² en de Regionale Energiestrategie (RES) van de regio U16³ vormen belangrijke kaders, danwel vertrekpunten. In het OER volgt van deze beleidskaders een beknopte samenvatting.

In Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) wordt integraal gekeken naar de opgaven voor de regio U10 vanuit vijf pijlers: 1) energie, 2) wonen, 3) werken, 4) mobiliteit en 5) groen, water en landschap. De omgevingsvisie van de gemeente Vijfheerenlanden wordt ook opgebouwd rondom deze vijf pijlers, waarbij wel nadrukkelijk wordt gekeken naar de onderlinge samenhang zodat een integrale benadering ontstaat. Hieronder is voor de vijf pijlers beschreven voor welke opgaven de gemeente de komende jaren staat.

3.3.2 Energie

Het behalen van de klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord resulteert in de volgende opgaven waar de gemeente de komende jaren aan moet werken:

- Via de RES wordt in de komende jaren invulling gegeven aan het inpassen (grootschalige opwek) van duurzame energie (zonne- en windenergie) in de gemeente;
- De Transitievisie Warmte (2021) geeft vorm aan het aardgasvrij maken van woningen in de gemeente;
- Stimuleren en faciliteren emissie vrij vervoer;
- Stimuleren verduurzaming bedrijven en industrie.

Energie gaat in de toekomst meer ruimte vragen en wordt meer zichtbaar in het landschap. De vraag naar elektrische energie zal naar verwachting de komende jaren enorm stijgen, omdat er een overgang wordt gemaakt naar onder andere het gasloos verwarmen van de gebouwde omgeving en bijvoorbeeld de overgang wordt gemaakt naar elektrisch rijden. Om aan die toenemende vraag te voldoen, is het landelijk streven om in 2030, 70% hiervan duurzaam op te wekken. Het gaat

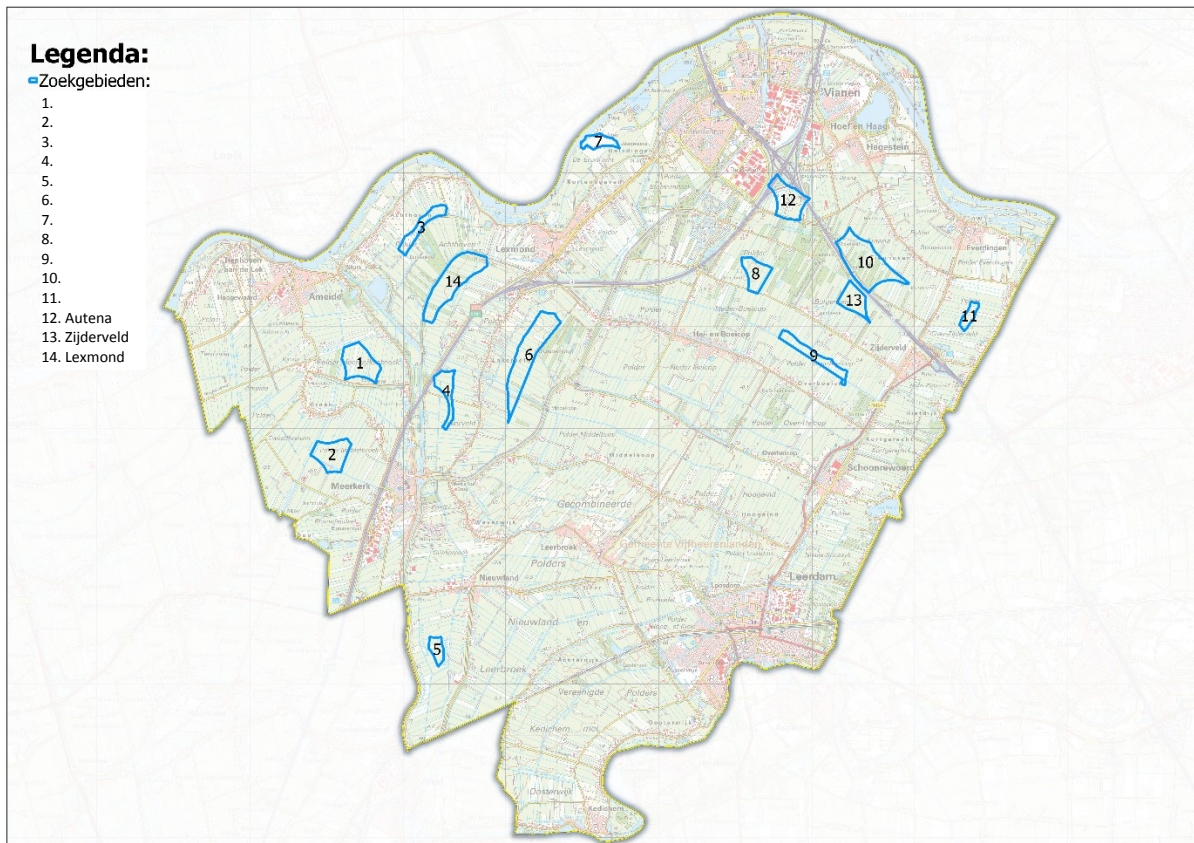
² Regio U10 bestaat uit de volgende tien Utrechtse gemeenten: Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist.

³ Regio U16 bestaat uit de volgende zestien Utrechtse gemeenten: Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Houten, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist.

hierbij voornamelijk om windturbines, zonnevelden (ook zonneakkers, of zonneweides genoemd) en zonnepanelen op gebouwen. Omdat binnen de gemeente Vijfheerenlanden bestuurlijk ervoor is gekozen om geen zonnevelden op agrarische gronden te willen faciliteren, dient de opgave ingevuld te worden door duurzame opwek van energie door middel van windturbines en grootschalig zon-op-dak.

De omgevingsvisie en de opbrengst van de RES

De uitkomst voor de RES 1.0 U16 voor de gemeente Vijfheerenlanden is, zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 30 september 2021, een bijdrage van 0,072 TWh (streefgetal). Binnen de gemeente zijn in het kader van de RES veertien potentiële gebieden voor windenergie aangeduid (Figuur 3-2). In dit OER worden deze gebieden door middel van een omgevingstechnische analyse onderzocht op hun geschiktheid voor het plaatsen van windturbines, mede in relatie tot de andere vier pijlers en de omgevingseffecten die kunnen optreden als windturbines worden geplaatst. Daarbij zal – voor zover relevant - ook worden gekeken naar verschillende types en afmetingen van windturbines.

Figuur 3-2: De veertien potentiële locaties voor windenergie in Vijfheerenlanden.

3.3.3 Wonen

De gemeente Vijfheerenlanden staat voor een grote woningbouwopgave. In afstemming met de regio U10 is in de komende vijftien - twintig jaar een opgave van 3.000 tot 4.000 woningen beoogd en daarnaast nog 2.250 woningen voor zogenaamde ‘zachte’ plannen (zie Tabel 3-1).

Tabel 3-1: Overzicht geplande woningbouw Vijfheerenlanden (Bron: IRP regio U10, 2021).

GEMEENTE VIJFHEERENLANDEN		
Harde plannen	2.000	
Vitaliteit	1.000	1.000
Zachte plannen	0	2.250
TOTAAL VIJFHEERENLANDEN	3.000	5.250

Uitgangspunt bij de woningbouwopgave is verdichting in of bij bestaande kernen. Hierbij is aandacht voor wonen in een gezonde en aantrekkelijke omgeving het uitgangspunt. Dat betekent dat er ook aandacht is voor groen en water bij planinrichting. Naast de woningbouwopgave is het van belang dat de kernen een vitaal⁴ toekomstperspectief hebben. Belangrijke thema's zijn het creëren van ruimte voor doorstroming in de lokale woningmarkt en het ondersteunen van lokale voorzieningen en werkgelegenheid. Bij het bouwen van nieuwe woningen hoort daarom ook het realiseren van voldoende voorzieningen (waaronder bedrijfslocaties, mobiliteit, onderwijs, zorg en welzijn, sport en recreatie), passend bij de kern.

Landelijke ontwikkelingen zoals de energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en de behoefte aan nieuwe woonvormen (o.a. als gevolg van vergrijzing) hebben grote invloed op het realiseren van de woningbouwopgave. Dit speelt een rol bij de locatiekeuze (waar?) en bij de concrete planinvulling (hoe?). Deze ontwikkelingen maken tevens het verduurzamen van de bestaande woningen noodzakelijk.

3.3.4 Werken

De uitdaging voor de gemeente Vijfheerenlanden is om de komende jaren aan de toenemende en veranderende vraag naar arbeid van het bedrijfsleven uit de gemeente en nabije omgeving te blijven voldoen. De opgave waar de gemeente voor staat op het gebied van werken/economie is nauw verbonden met de opgaven op het thema wonen. Naast de solitaire doorontwikkeling van bedrijven dragen nieuwe woningen namelijk bij aan de groei van de potentiële beroepsbevolking en dus behoefte aan meer ruimte om werken in de eigen gemeente/regio te faciliteren. Hiervoor is het noodzakelijk om voldoende arbeidsmogelijkheden te blijven bieden. Behoud en versterking van het economisch profiel is hierbij van belang.

Het lokale midden- en kleinbedrijf speelt een belangrijke rol in de maatschappelijke structuur. Ook het behouden van voldoende werkgelegenheid, vooral in de doe- en maakindustrie, is voor verschillende vitale kernen een belangrijk thema. Verder zijn handel en gezondheidszorg belangrijke sectoren in Vijfheerenlanden.

Bij de inrichting van toekomstige werklandschappen wordt rekening gehouden met een goed verblijfsklimaat voor de werknemers. Voor de werklocaties in Vijfheerenlanden is bereikbaarheid per auto van belang, maar voor alle werklocaties geldt dat de bereikbaarheid per fiets en OV steeds belangrijker wordt.

⁴ Ten aanzien van de vitaliteitsopgave voor kernen is in de IRP onderscheid gemaakt in zelfstandige vitaliteit en verbonden vitaliteit (bron: IRP):

- Zelfstandige vitaliteit; de mate waarin een kern zelf vitaal is en aspecten als wonen, werken en voorzieningen in balans zijn;
- Verbonden vitaliteit: ook al zijn voorzieningen en werk niet in dezelfde omvang in elke kern aanwezig, een kern kan toch vitaal zijn als deze zaken in de omgeving goed toegankelijk zijn met eigen of openbaar vervoer.

De grotere, landelijke opgave, de transitie van de huidige economie naar een duurzame en circulaire economie in 2050 is hierbij ook van belang. Industrieën en bedrijven maken dan alleen nog gebruik van duurzame, alternatieve energiebronnen en stoten geen broeikasgassen meer uit. De werklocaties kunnen zelf ook een bijdrage leveren aan de energievraag van de toekomst, zon op dak en windenergie zijn daar voorbeelden van. Versterken van de werkgelegenheid en verduurzamen van industriële processen hebben tevens een positief effect op de gezondheid en vitaliteit van inwoners.

3.3.5 Mobiliteit

De ontwikkeling en groei van mobiliteit hangen nauw samen met welvaart, economie, het aantal inwoners en of er in de toekomst veel thuisgewerkt gaat worden. Voor de toekomst wordt verwacht dat de werkgelegenheid zich gaat concentreren in de gemeente Utrecht. Omdat de gemeente Utrecht de komende jaren het betaald en vergunning parkeren gaat uitbreiden en de verwachting is dat de drukte op de wegen naar Utrecht verder zal toenemen, wordt het steeds minder aantrekkelijk om met de auto naar Utrecht te reizen. Dit betekent dat er voor autoverplaatsingen naar Utrecht alternatieven zullen worden gezocht, zoals de fiets, het openbaar vervoer en een combinatie van beiden.

Daarnaast is voor mobiliteit het begrip nabijheid van belang. De functies wonen, werken, voorzieningen, recreatie en groen moeten goed bereikbaar zijn. Goede verbindingen met fiets of het openbaar vervoer zijn belangrijk. Daarbij zal in de toekomst de keuze voor duurzame mobiliteit vanzelfsprekend moeten worden. Voor Vijfheerenlanden is regionale samenwerking hierbij van belang. Bijvoorbeeld door openbaarvervoersknooppunten te versterken. De gemeente kiest voor een duurzaam verkeer- en vervoerssysteem en streeft naar een optimaal netwerk voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer. Tenslotte is het van belang dat ook het sluipverkeer wordt verminderd. In het autosnelwegennet dat door de gemeente Vijfheerenlanden loopt zitten diverse knelpunten. Voor het autoverkeer is het om die reden vaak aantrekkelijk om binnendoor te rijden en gebruik te maken van het onderliggende wegennet. De verbreding van de A27 zal deze knelpunten maar ten dele oplossen. Om ongewenst doorgaand verkeer te verminderen is het van belang dat de A27 ook wordt verbreed tussen Everdingen en Houten en dat het knooppunt Everdingen volwaardig wordt.

De aanleg van snelfietsroutes is een belangrijk onderdeel van de oplossing voor duurzaam vervoer. De provincie Utrecht werkt aan een netwerk van snelle fietsroutes zodat fietsen naar het werk, scholen en andere bestemmingen vlotter, veiliger en comfortabeler wordt.

Onderstaande opgaven voor mobiliteit hebben ook consequenties voor de locatiekeuze van de woningbouwopgave en uitbreiding van werklandschappen. Het gaat om de volgende opgaven:

- (Snel)fietsnetwerk tussen de kernen versterken en uitbreiden voor een goede bereikbaarheid, ook naar omliggende steden;
- Uitbreiding en verbetering van opstappunten voor het openbaar vervoer (HUBs) en behoud en verbeteren huidige OV-verbindingen (smart mobility);
- Voorkomen en verminderen van overlast veroorzaakt door sluipverkeer, vrachtverkeer en landbouwverkeer;
- Zorgen voor een veilige verkeersstructuur en een veilige omgeving voor voetgangers en fietsers;
- De energietransitie veroorzaakt een verschuiving naar andere typen brandstof (elektrisch en waterstof). Hierdoor ontstaat o.a. de noodzaak van uitbreiding van elektrische laadpalen.

3.3.6 *Groen, water en landschap*

Vijfheerenlanden heeft een typisch Hollands landschap. De gemeente staat in het buitengebied voor grote opgaven waaronder een omvangrijke transitie van de landbouw, een energietransitie en klimaatadaptatie die samen komen met de specifieke gebiedsopgaven zoals de bodemdaling in het veen en de zorg voor de weidevogels en biodiversiteit. Voor een duurzame toekomst is naast duurzame voedselproductie ook de zorg voor de kwaliteit van de bodem, het grondwater, de biodiversiteit en het landschap essentieel.

De ambities voor 2040 gaan uit van een landschap waarin agrarische productie wordt gecombineerd met het realiseren en behouden van een gezonde bodem, schoon water, schone lucht, hoge mate van biodiversiteit en een aantrekkelijk landschap.

De uitdagingen en claims met hun onderlinge relaties, kunnen samengebracht worden onder de noemer 'circulair landschap'. Hierbij is veel aandacht voor het terugbrengen van de kringloop binnen de agrarische sector, regionale productie van gezond voedsel en extra economische dragers voor het landelijk gebied zoals energieproductie, passende woonvormen, recreatie en zorg. Daarnaast wordt hierbij ingezet op herstel van de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Dit alles met het behoud van het landschap, de cultuurhistorie en versterking van groenstructuren en natuurgebieden.

Invulling dient te worden geven aan de water- en klimaatopgaven, waaronder het borgen van veiligheid bij overstromingen, voldoende water ondanks droogte, schoon en gezond water en de bestrijding van hittestress.

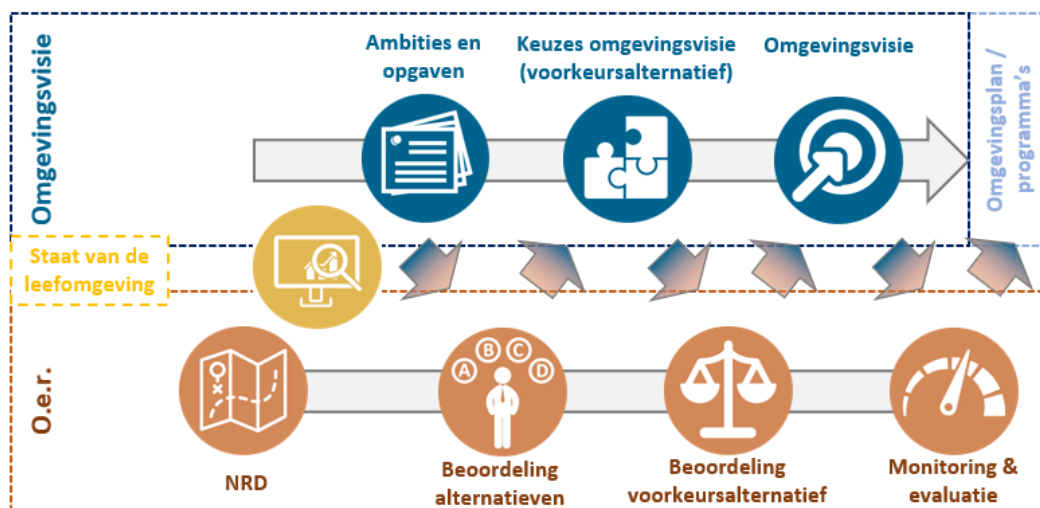
Verder is het van belang de toegankelijkheid van landschap, natuur en water te verbeteren en daarmee ruimte te creëren voor de groeiende recreatiebehoefte van een groeiende bevolking in de regio Utrecht. Ruimte voor groen, natuur, cultuurhistorie en water in kwantitatieve zin dient zoveel mogelijk te worden behouden en meegroeien met de verstedelijkingsopgave, in weerwil van de groeiende druk op de ruimte.

De openbare ruimte wordt ingericht met gezond leven als uitgangspunt. Het groen begint zoveel mogelijk bij de voordeur en staat in verbinding met grotere groenstructuren met wandel- en fietspaden.

4 Rol en aanpak van het OER

4.1 De rol van het OER bij de omgevingsvisie

De omgevingsvisie en het OER worden gelijktijdig opgesteld. De vraagstukken, opgaven en keuzes uit de omgevingsvisie en de beoordelingen uit het OER worden op verschillende momenten in het proces met elkaar uitgewisseld (zie [Figuur 4-1](#)). Daarmee is het OER geen toets achteraf, maar wordt het omgevingsbelang vroegtijdig en volwaardig in het besluitvormingsproces meegenomen. Tijdens het proces levert het OER informatie over de mogelijke effecten - die kunnen positief of negatief zijn - van het voorgenomen beleid en de alternatieven (in beleidsopties) die daarbij in beeld zijn. Hierdoor draagt het OER bij aan het aanscherpen van het beleid en geeft informatie ten behoeve van het maken van keuzes.

Figuur 4-1: De wisselwerking tussen de omgevingsvisie en de o.e.r.

4.2 De vraagstukken en de aanpak

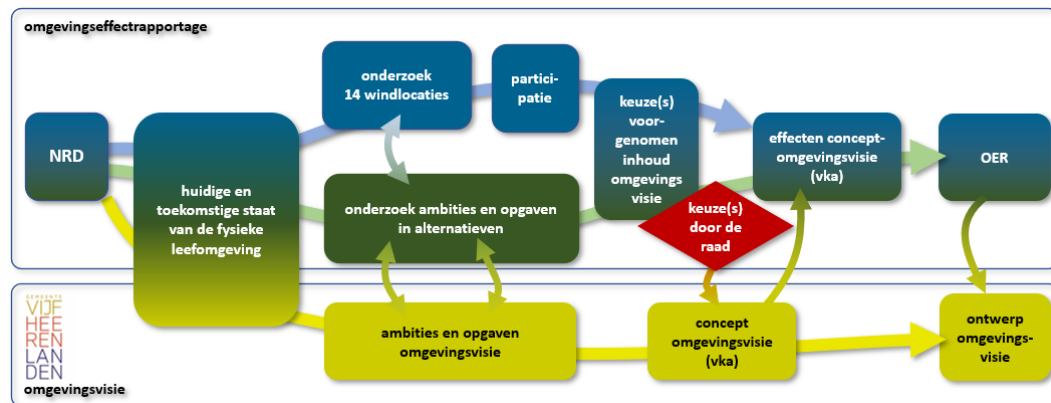
In dit OER komen twee samenhangende, maar gedeeltelijk ook afzonderlijk te onderzoeken onderwerpen aan de orde, namelijk het voorgenomen beleid van de omgevingsvisie en als bijzonder onderdeel daarvan het beleid van de gemeente ten aanzien van de mogelijke locaties voor windenergie.

Het OER heeft als **primaire doel** het in beeld brengen van de omgevingseffecten (in brede zin) van het voorgenomen beleid van de omgevingsvisie en van de alternatieven (beleidsopties) die daarbij aan de orde zijn.

Een bijzonder onderdeel van de omgevingsvisie is het beleid van de gemeente met betrekking tot het opwekken van duurzame energie in relatie tot de uitkomsten van de RES. Deze vraag aan de o.e.r. komt voort uit het besluit van de gemeenteraad⁵ om de uitkomsten van de RES (in de vorm van veertien mogelijke locaties voor windturbines) in een plan-m.e.r. te onderzoeken. Het **tweede doel** van deze o.e.r. is daarom het onderzoeken van de veertien mogelijke locaties voor

⁵ Raadsbesluit 30 september 2011.

windenergie. Vanwege de bijzondere onderzoeksvragen voor de potentiële locaties voor windenergie wordt dit binnen de o.e.r. in een apart spoor aangepakt, maar wel in onderlinge samenhang met de andere opgaven voor de omgevingsvisie (zie [Figuur 4-2](#)).

Figuur 4-2: Schematische weergave van de samenhangende processen in de o.e.r. en omgevingsvisie Vijfheerenlanden.

Staat van de fysieke leefomgeving

De aanpak voor deze o.e.r. bestaat daardoor uit twee sporen, schematisch weergegeven in [Figuur 4-2](#). Na een gezamenlijke start worden twee sporen gevolgd. De gezamenlijke start bestaat uit deze NRD en de inspraak daarop, en vervolgens een beschrijving van de bestende en toekomstige staat van de leefomgeving, waarbij ervan wordt uitgegaan dat het vigerende beleid in de komende vijftien-twintig jaar wordt uitgevoerd. Dat is de referentiesituatie voor beide sporen.

Onderzoek naar windlocaties en effecten alternatieven

Het ene spoor richt zich op het onderzoeken van de veertien locaties, het tweede spoor gaat over de overige opgaven en ambities van de omgevingsvisie die worden vertaald naar te onderzoeken alternatieven. De verwachting is dat deze alternatieven bestaan uit een sobere variant en een ontwikkelvariant, maar dit wordt nog ingevuld. De effecten van de windlocaties en de alternatieven worden in beeld gebracht ten opzichte van de referentiesituatie, zoals weergegeven in de staat van de fysieke leefomgeving. In beide sporten (wind en opgaven omgevingsvisie) is aandacht voor de onderlinge samenhang en effecten van de verschillende opgaven.

Participatie windlocaties en te maken keuzes, met de raad

In het kader van het verdiepend onderzoek naar de veertien mogelijke windlocaties krijgen de inwoners in maart/april 2022 een participatiegelegenheid om aan de hand van de onderzoeksresultaten hun wegingsvoorkeuren aan te geven. Als de participatie is afgerond en de resultaten van de onderzoeken uit de beide sporen beschikbaar zijn kunnen keuzes worden gemaakt. Dat vraagt om integrale afwegingen en het samenbrengen van de twee sporen. De keuzes samen vormen (in o.e.r.-termen) het voorkeursalternatief (vka). Deze keuzes worden in mei/juni 2022 aan de nieuwe raad voorgelegd.

Effecten voorkeursalternatieven

Na hun instemming en eventuele aanpassingen kan dit vka worden beschouwd als de inhoud van de concept-omgevingsvisie. De verwachting is dat in dit stadium van het proces een aantal voorkeurslocaties voor wind zullen worden aangewezen en in de concept omgevingsvisie worden opgenomen. Als laatste stap worden de effecten van het vka in het OER beschreven. Deze stap dient ter aanscherping van de te maken keuzes en uiteindelijk tot aanbevelingen voor **monitoring**

en evaluatie, dat na vaststelling van de Omgevingsvisie wordt opgestart. Alle verzamelde informatie wordt opgenomen in het OER.

In de navolgende paragrafen zijn de verschillende onderdelen van het OER (en de input die elk onderdeel levert voor de omgevingsvisie) nader toegelicht.

4.3 Staat van de fysieke leefomgeving

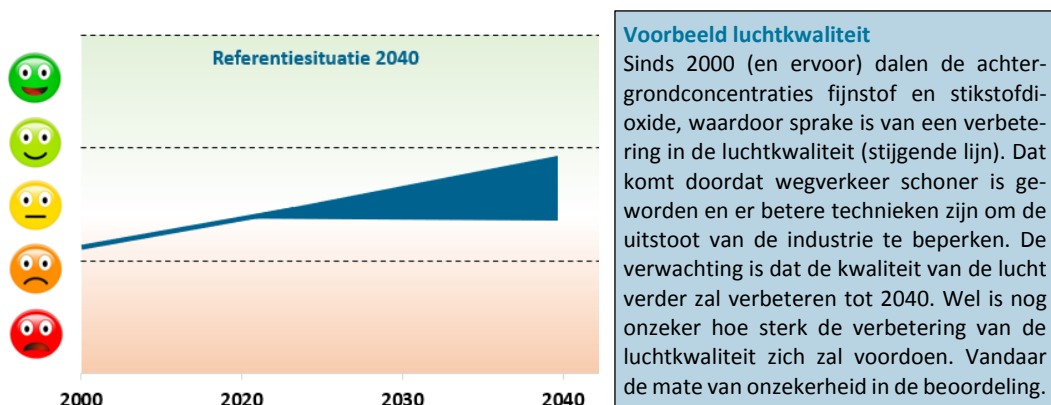
Om de huidige omgevingskwaliteit in beeld te brengen wordt momenteel de gemeenteadlas opgesteld. De fysieke leefomgeving is een breed begrip, waar geen harde afbakening voor opgenomen is in de Omgevingswet. In het OER wordt op basis van deze gemeenteadlas de staat van de fysieke leefomgeving in beeld gebracht aan de hand van de belangrijkste indicatoren, opgenomen in Tabel 4-1. Deze thema's en indicatoren vormen samen het **beoordelingskader** voor het OER. Naast de staat van de fysieke leefomgeving worden ook de alternatieven op deze indicatoren beoordeeld.

Tabel 4-1: Beoordelingskader OER omgevingsvisie Vijfheerenlanden.

Thema	Aspecten
Energie en circulariteit	CO ₂ -uitstoot
	Energievraag
	Huidige en potentie duurzame energiebronnen
	Circulariteit (grondstoffengebruik, afval)
Vitaliteit en inclusiviteit	Woningaanbod
	Voorzieningen
	Leefbaarheid
	Inclusiviteit
	Sociale cohesie
Economie	Werkgelegenheid
	Werklocaties
	Beroepsbevolking
Mobiliteit	Bereikbaarheid
	Verkeersafwikkeling/knelpunten
	Modal split
	Verkeersveiligheid
Groen en landschap	Archeologie
	Cultuurhistorie
	Landschap
	Natuurgebieden
	Biodiversiteit
Gezondheid en milieu	Kwaliteit openbare ruimte
	Gezonde leefstijl
	Geluid
	Luchtkwaliteit
	Geur
	Omgevingsveiligheid
	Slagschaduw en schittering
Bodemkwaliteit	
Klimaatadaptatie	Waterkwaliteit
	Wateroverlast
	Waterveiligheid
	Hitte
	Droogte
	Bodemdaling

De beschrijving van de huidige situatie van de leefomgeving uit de gemeentatlas vormt de basis voor de referentiesituatie in het OER. De referentiesituatie is de situatie in 2040. In de referentiesituatie is het huidige gemeentelijke beleid voortgezet. Daarnaast hebben trends en ontwikkelingen de leefomgeving van de gemeente Vijfheerenlanden beïnvloed, bijvoorbeeld een trend is de autonome verbetering van de luchtkwaliteit en een ontwikkeling is een geplande verbreding van een snelweg door het rijk. Het aanvullende/nieuwe beleid van de omgevingsvisie valt hier dus niet onder, dat komt aan de orde in de alternatieven.

In het OER wordt op basis van de gemeentatlas, trends en ontwikkelingen de referentiesituatie geschetst in de vorm van een trendgrafiek. Per thema wordt een trendgrafiek opgesteld. Deze grafiek geeft weer hoe de staat van de leefomgeving zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en welke ontwikkeling de komende jaren wordt verwacht. Hieronder is een voorbeeld weergegeven waarin de leefomgeving zich heeft ontwikkeld van slecht (oranje smiley) naar redelijk (gele smiley). De verwachting is dat tot 2040 de huidige kwaliteit van de leefomgeving ten minste behouden blijft of de huidige trend verder doorzet. Deze onzekerheidsmarge is met de bredere blauwe kleur weergegeven. Deze trendgrafiek kan bijvoorbeeld gelden voor luchtkwaliteit.

Figuur 4-3: Voorbeeld trendgrafiek huidige en referentiesituatie staat van leefomgeving van een thema.

4.4 Impactbeoordeling

4.4.1 Effectbeoordeling alternatieven

Samenstelling alternatieven

In het OER worden de effecten van twee alternatieven voor de inhoud van de omgevingsvisie in beeld gebracht. Hiermee kunnen verschillende vraagstukken in relatie tot de ambities en opgaven worden uitgewerkt en verkend. Een deel van de opgaven en vraagstukken voor de gemeente is kwantitatief en programmatisch, bijvoorbeeld de groei met 3.000-4.000 woningen en daarnaast nog 2.250 woningen voor zogenaamd 'zachte' plannen, voldoende arbeidsmogelijkheden en de opwekking van duurzame energie. Andere opgaven zijn juist kwalitatief, zoals de ontwikkeling van vitale kernen, een duurzaam verkeers- en vervoerssysteem, de water- en klimaatopgaven en het versterken van de biodiversiteit.

De alternatieven omvatten een sobere en een ontwikkelvariant van de omgevingsvisie. De sobere variant betreft beperkt aanvullend beleid en nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van de referentiesituatie. Met de ontwikkelvariant worden meer beleidsopgaven en ontwikkelmogelijkheden in de gemeente verkend, bijvoorbeeld meerdere woningbouwontwikkelingen en

de ontwikkeling van (extra) werklocaties die nog niet in het huidige beleid zijn opgenomen. Met deze twee alternatieven worden de hoeken van het speelveld van de omgevingsvisie in beeld gebracht.

Effecten alternatieven

De effecten van beide alternatieven worden inzichtelijk gemaakt aan de hand van het beoordelingskader. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van dezelfde thema's en indicatoren zoals beschreven in de staat van de leefomgeving (Tabel 4-1). Concreet betekent dit dat elk alternatief op zeven thema's wordt beoordeeld. De effecten van de alternatieven worden in een dashboard naast elkaar gezet, waarmee in één oogopslag inzichtelijk wordt wat de verschillen zijn. De beoordeling wordt per thema toegelicht, waarbij tevens eventuele onderlinge samenhang tussen de effecten aan de orde komen.

4.4.2 Effecten van de locaties voor windenergie

De geschiktheid van de locaties voor windturbines en de effecten die bij de locaties kunnen optreden worden onderzocht. In principe wordt hierbij hetzelfde beoordelingskader gebruik als voor de impactbeoordeling van de omgevingsvisie (Tabel 4-1) en worden de effecten ten opzichte van de referentiesituatie in beeld gebracht. Voor het vraagstuk van de windlocaties zijn niet alle onderdelen van het beoordelingskader onderscheidend. Belangrijk zijn in geval de effecten op energie (CO₂-reductie, energieopbrengst/potentie), de leefomgeving (geluid, slagschaduw, omgevingsveiligheid), landschap, cultuurhistorie, archeologie en natuur (soorten, Natura 2000, NNN en weidevogelgebieden). In maart/april 2022 krijgen de inwoners een participatiegelegenheid om op basis van de onderzoeksresultaten van het verdiepend onderzoek naar locaties voor windturbines hun wegingsvoorkeuren aan te geven.

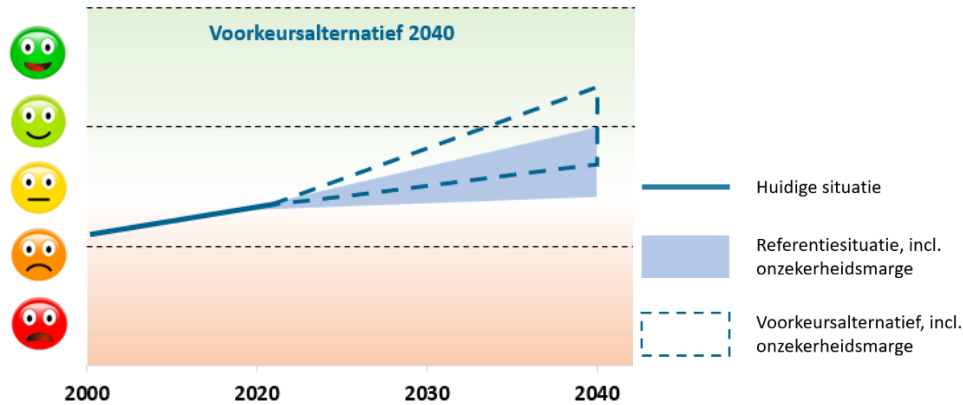
4.4.3 Effectbeoordeling voorkeursalternatief

Bij het opstellen van de ontwerp-omgevingsvisie wordt gebruik gemaakt van de input uit het OER, maar ook de informatie uit het participatieproces in het kader van de omgevingsvisie. Voor de locaties voor windenergie wordt eveneens gebruik gemaakt van de onderzoeksresultaten voor de veertien locaties en het specifieke participatieproces voor deze windlocaties. Dat vraagt om integrale afwegingen en het samenbrengen van de twee sporen. De integrale afweging en beoordeling van de alternatieven met het locatie-onderzoek voor de windturbines geven inzicht in de kansen en risico's die bij het opstellen van de omgevingsvisie komen kijken.

Na een integrale afwegingen ontstaat een voorkeursalternatief (vka), oftewel de concept ontwerp-omgevingsvisie. Daarin zijn elementen uit de beide sporen opgenomen. Het sobere alternatief of het ontwikkelalternatief wordt naar verwachting niet 1-op-1 overgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie, maar er zal een compromis ontstaan. Daarnaast kan een keuze worden opgenomen over de windlocaties en eventueel ook over de randvoorwaarden die bij deze locaties voor windenergie kunnen worden gesteld.

In mei/juni 2022 vindt een consultatie met de nieuwe raad over de te maken keuzes plaats. Deze uiteindelijke keuzes worden, voordat deze landen in de ontwerp omgevingsvisie, eerst nog afzonderlijk in het OER beoordeeld, omdat naar verwachting het vka een samengesteld alternatief is. Bij de beoordeling van het vka worden de keuzes in de omgevingsvisie beschouwd ten opzichte van de referentiesituatie. Het vka wordt per thema gevisualiseerd ten opzichte van de trendgrafieken met betrekking tot de referentiesituatie. Daarmee is per thema inzichtelijk hoe de leefomgeving verandert als gevolg van het beleid uit de omgevingsvisie. Hieronder is een

voorbeeld weergegeven. In dit voorbeeld wordt de positieve trend versterkt met het beleid uit de omgevingsvisie.

Figuur 4-4: Voorbeeld trendgrafiek voorkeursalternatief van een thema.

Met deze trendgrafieken wordt niet alleen het effect van de omgevingsvisie inzichtelijk, maar wordt de visie ook getoetst op doelbereik. Zijn de maatregelen en kaders die in de omgevingsvisie genoemd zijn voldoende om de ambities en doelstellingen te bereiken? Daarbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de samenhang tussen de ambities. Worden in de omgevingsvisie keuzes gemaakt die elkaar tegenspreken en (ruimtelijk) niet of nauwelijks met elkaar te verenigen zijn? Als dit het geval is, zijn waarschijnlijk niet alle doelstellingen en ambities naast elkaar haalbaar. Het OER bevat daarom aanbevelingen om negatieve effecten te beperken, dan wel positieve effecten te versterken. Dit kunnen aanbevelingen zijn met betrekking tot eventuele aanscherpingen in de omgevingsvisie en/of aanbevelingen voor de doorwerking van de omgevingsvisie in programma's of het omgevingsplan.

4.5 Monitoring en evaluatie

De omgevingsvisie is de basis voor de ontwikkeling van de gemeente Vijfheerenlanden. Met behulp van monitoring kan de gemeente in de komende jaren eenvoudig bijsturen en bijvoorbeeld de omgevingsvisie actualiseren aan de behoeften en omstandigheden van de toekomst of voortschrijdende inzichten.

Het OER geeft een aanzet voor monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie op basis van de verzamelde informatie en de leemten in kennis. Deze monitoring en evaluatie is bedoeld om ook in de toekomst een goede wisselwerking te borgen tussen de besluitvorming over en de afweging van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

www.anteagroup.nl

Copyright © 2021

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.